

Setkání učitelů zeměpisu a absolventů olomoucké učitelské geografie

sobota 25. března 2023

aula Přírodovědecké fakulty UP v Olomouci

10.15–11.15 Blok A: Aktuální geografická témata

Aktuální změny na politické mapě Evropy (dr. Fňukal)

Asi se očekává Rusko-ukrajinská válka 2.0

- Kdy a jak to (s)končí? ... To nikdo netuší ...
- Takže jen krátce o tom, jak války končívají a co z toho plyne pro tento konflikt

Válka (obecně) skončí, když ...

- strany se dohodnou
- silnější strana vyhraje
- zásahem třetí strany je stranám vnuceno řešení
- zmizí předmět sporu nebo aktéři zjistí, že jeho rozdělení je efektivnější, než vedení sporu
- u konfliktů s více příčinami dojde k výměně „kus za kus“ (jeden protivník získá A, druhý získá B)
- změní se priority zájmu některého z aktérů (např. po výměně politických elit), podstata sporu přestane být aktuální

Dělení válek ... podle intenzity

- **omezené války**

- pro dosažení omezených politických cílů – např. kvůli připojení určitého území
- nejsou mobilizovány všechny zdroje
- civilisté většinou mimo – např. prusko-rakouská válka (1866)

Dělení válek ... podle intenzity

- **totální války**

- dosažení absolutního cíle
 - zničení protivníka, např. bezpodmínečná kapitulace
 - okupace celého státu
 - svržení vlády
- mobilizují se veškeré zdroje státu
- přímé dopady na civilisty – např. světové války, americká občanská válka, v některých aspektech válka v Bosně

Dělení válek ... podle významu pro aktéry

- aktéři mohou vnímat význam konfliktu s různou intenzitou (a intenzita „vnímání“ není vždy souměřitelná se skutečným nebezpečím – naopak může být uměle zvyšována nebo naopak jeho význam zamlčován):
 - konflikty mohou být **bagatelizovány** (psychologický efekt na protivníka, ochrana před poráženeckými náladami)
 - ale také **sekuritizovány** (elity přesvědčí obyvatelstvo, že jsou pro něj existenční hrozbou, což je aktivizuje jak k obraně, tak k podpoře elit)
- Ve vnímání významu / významu konfliktu nebývá mezi stranami symetrie (např. konflikt indiáni x Evropané)

Kompromis?

- omezené války často končí nerozhodně nebo kompromisem
- totální války zpravidla není možné ukončit dohodou, ale jen porážkou jedné ze stran

O co ale jde v tomto případě?

- 14. 3. 2023 proběhlo na žádost Ruska zasedání Rady bezpečnosti OSN „o rusofobii jako faktoru, který brání hledání dlouhodobých a udržitelných řešení ukrajinské krize“
- pustíme si vystoupení historika Timothy Snydera, profesora na Yaleově univerzitě

Tvrzení, že jste oběť, když jste ve skutečnosti agresor, není obrana. Je to vlastně součást trestného činu. Nenávistné projevy namířené proti Ukrajincům nejsou součástí obrany Ruské federace nebo jejích občanů. Je součástí zločinů, které ruští občané páchají na ukrajinském území. V tomto smyslu našel ruský stát svoláním tohoto zasedání nový způsob, jak se přiznat k válečným zločinům.

Děkuji vám za pozornost.

Možná nevíte, že ...

- V první světové válce bylo Německo drtivě poraženo, i když na jeho území nevstoupil ani jeden nepřátelský voják! Důvodem porážky byl „kolaps bojeschopnosti“
- „kolaps bojeschopnosti“ není úměrný ztrátám – nejde o rozsah ztrát, ale o ochotu je snášet:
 - v 1. sv. válce ruská bojeschopnost zkolabovala v roce 1917, francouzská přetrvala, i když byly francouzské ztráty 3x vyšší než ruské
 - 2. sv. válka je zcela jiná
- Po bitvě u Stalingradu zvažoval Stalin, že uzavře s Německem mír, když se Němci vrátí do hranic z roku 1941 – a Hitler to odmítl
- obrovská naděj do budoucnosti: ruská ochota snášet ztráty je mýtus – v historii byla obrovská, když šlo o obranu vlastního území, ale spíš podprůměrná, pokud šlo o imperiální výboje